

IV. ХРОНІКА

ПЕТРУ ГРИГОРОВИЧУ ШИЩЕНКУ – 70!

8 лютого 2006 р. географічна громадськість вітала із 70-річчям видатного вченого, члена-кореспондента АПН України, доктора географічних наук, професора кафедри географії України Київського національного університету імені Тараса Шевченка, заслуженого діяча науки і техніки, президента Українського географічного товариства Петра Григоровича Шищенка.

Петро Григорович народився в селі Покришів Брусилівського району Житомирської області, де закінчив з похвальною грамотою семирічну школу. У 1950 р. вступив до Коростишівського педагогічного училища, яке закінчив з відзнакою. У 1954 р. вступив на природничо-географічний факультет Київського педагогічного інституту, звідки 1956 р. був переведений на географічний факультет Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка, який закінчив також із відзнакою.

У 1959–1961 рр. працював старшим техніком-ґрунтознавцем, старшим інженером-ґрунтознавцем експедиції з обстеження ґрунтів УкрНДІ землеробства, начальником ґрунтознавчої партії Київської землевпорядної експедиції. Проводив дослідження ґрунтів Київської області, Казахстану, Західносибірської низовини.

З 1961 р. – аспірант, асистент (1964), доцент (1969), професор Київського університету. Протягом 1971–1995 рр. завідував кафедрою фізичної географії та охорони природи, 1995–2000 – кафедрою географії України. У 1969–1974 рр. – заступник декана, у 1985–1989 та 1994–1999 рр. – декан географічного факультету, у 1989–1992 рр. – проректор з навчальної роботи природничих факультетів університету.

У 1965 р. під керівництвом професора О. Маринина П. Шищенко захистив кандидатську дисертацію "Природні комплекси і фізико-географічне районування Лівобережного Полісся УРСР", а в 1984 – докторську "Принципи і методи ландшафтного аналізу в регіональному проектуванні (на прикладі Української РСР)" (науковий консультант – О. Маринич).

У галузі фізичної географії П. Шищенко розробив теоретичні і методичні положення ландшафтознавчого аналізу в регіональному проектуванні. Йому належать перші дослідження теорії ландшафтогенезу, структури, динаміки і перетворення ландшафтів під впливом антропогенних чинників. У результаті багаторічних експедиційних досліджень ним визначено закономірності просторової диференціації ландшафтів України, обґрунтовано схеми фізико-географічного районування Північної Європи, ландшафтного районування України, співвідношення стадій регіонального проектування, масштабів ландшафтних досліджень і "щільності" ландшафтознавчої інформації, розроблено методику визначення рівнів антропогенної змінності ландшафтів тощо.

П. Шищенко створив українську наукову регіональну школу ландшафтознавців-геоекологів, досягнення якої дістали міжнародне визнання. Під його керівництвом підготовлено та захищено 18 кандидатських і шість докторських дисертацій. Петро Григорович поєднує фундаментальні дослідження з активним упровадженням досягнень географічної науки в господарську практику і навчальний процес. Він є визнаним лідером в Україні в царині географії для середньої та вищої школи, проводить значні дослідження в галузі дидактики, методики та інноваційних технологій навчання географії. У 1992 р. П. Шищенко обрано членом-кореспондентом Академії педагогічних наук України, 1993 – академіком Академії наук вищої школи України, 1995 – дійсним

членом (академіком) Української екологічної Академії наук. Петру Григоровичу присвоєно почесні звання "Відмінник народної освіти" (1982), "Заслужений діяч науки і техніки" (1999). Він є лауреатом Державної премії України в галузі науки і техніки (1993) у складі авторського колективу за цикл робіт "Географічні основи регіонального природокористування", лауреатом премії імені Тараса Шевченка (1999), нагороди Ярослава Мудрого в галузі науки і техніки Академії наук вищої школи України. П. Шищенко – почесний професор Сімферопольського (Таврійського) університету (1994), почесний доктор (доктор Honoris causa) Ужгородського національного університету (2005).

За участю П. Шищенка та колективом під його керівництвом розроблено державні стандарти середньої географічної освіти, видано нові програми з географії для основної і старшої школи, розроблено концепцію змісту географічної освіти в Україні, концепцію змісту вищої базової географічної освіти. Він є організатором багатьох міських, обласних і всеукраїнських олімпіад юних географів-краєзнавців, активно працює в галузі міжнародного співробітництва з проблем ландшафтних досліджень, географічної освіти.

Петро Григорович є автором та співавтором понад 400 наукових і навчально-методичних праць, у тому числі трьох десятків монографій, навчальних посібників, підручників, зокрема: "Фізична географія СРСР" (1975), "Природне середовище і господарська діяльність людини" (1982), "Фізична географія Української РСР" (1985), "Ландшафти і фізико-географічне районування" (1985), "Прикладна фізична географія" (1988), "Конструктивно-географічні основи раціонального природокористування в Українській РСР. Київське Придніпров'я" (1988), "Геоетологічні основи територіального проектування і планування" (1989), "Конструктивно-географічні основи раціонального природокористування в Українській РСР. Теоретичні і методичні дослідження" (1990), "Ландшафтно-екологічний аналіз в меліоративному природокористуванні" (1992), "Географія України" (1992, 1996, 1999, 2000, 2002), "Географія" (1998, 1999, 2000, 2001, 2002), "Принципи і методи ландшафтного аналізу в регіональному проектуванні" (1999), "Методи геоетологічних досліджень" (1999), "Фізична географія України" (2005) тощо. Підручник "Географія України" виданий угорською та румунською мовами.

П. Шищенко є головою експертної ради з географічних наук ВАК України (1993–1997, 1999–2002 та з 2006 донині), головою Науково-методичної комісії з географії Міністерства освіти та науки України (з 1995), членом Національного комітету з програми ЮНЕСКО "Людина і біосфера", секції наук про Землю Комітету з Державних премій України в галузі науки і техніки, спеціалізованих рад із захисту докторських дисертацій.

Петро Григорович – президент Українського географічного товариства (з 1995), учасник міжнародних географічних конгресів у Гаазі, Сеулі, Глазго.

П. Шищенко очолює головну редакційну колегію з географії Популярної Енциклопедії Школяра, є відповідальним редактором наукового збірника "Фізична географія та геоморфологія", членом редколегій "Українського географічного журналу", "Вісника Київського університету. Географія" та ін.

Колектив географічного факультету щиро вітає ювіляра з Днем народження і зичить міцного здоров'я, нових творчих звершень, кавказького довголіття.